

Hodnocení: 3 body (viz komentáře)

Robert Osman
8. 10. 2012

MERTON, Robert (1968): The Matthew effect in science: The reward and communication systems of science are considered. *Science*, 159 (3810): 56-63

Nerovnoměrná distribuce uznání

Jedná se v podstatě o empirický příspěvek vycházející z výzkumu, který provedla Mertonova žena Harriet Zuckermanová s laureáty Nobelovy ceny. Z výroků předních vědců z nejrůznějších disciplín Merton sestavuje obraz nerovnoměrného rozdělování uznání v rámci vědecké komunity, který dle slov svatého Matouše - „Kdo má, tomu bude dáno a bude mít ještě víc, kdo nemá, tomu bude odňato i to, co má“ - příznačně nazývá Matoušovým efektem. Postupně v textu nastiňuje řadu příkladů, na kterých tento efekt ilustruje. Jedná se například o snazší prosazení nového poznatku již známým vědcem, přiznání největší části zásluh nejznámějšímu členu vědeckého týmu, schopnost zapamatovat si z autorského kolektivu vždy tu nejznámější osobnost bez ohledu na jejich autorské pořadí, preferování vědeckých textů od známých autorů atp. Merton tento efekt pokládá za psychosociální fenomén. Tedy, že jde o sociální jev, který se promítá do organizace celé vědy, který je ale nutné vysvětlovat psychologicky. Vznikají tak velmi rozporuplné strategie, jak například pomoci studentovi prosadit se a získat uznání širší vědecké komunity. Na jedné straně je možné pomoci mu prostřednictvím připsání autorství uznávanějšího kolegy, což na jednu stranu může přispět k jeho vyšší čtenosti, na druhou stranu mohou být veškeré zásluhy připsány pouze tomuto známějšímu spoluautorovi. Na druhou stranu, pokud se naopak například školitel studenta z autorského kolektivu stáhne, aby neubíral zásluh jemu, hrozí, že dílo nebude vůbec studováno. Merton tak ukazuje fungování úspěchu ve vědě, kdy je možné v podstatě jenom stoupat na pomyslném žebříčku úspěšnosti. Ke snížení míry uznání ve vědě v podstatě nedochází, což činí systém značně neprostopupný se značným množstvím téměř patologických důsledků.